

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГІВ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Кравченко Ганна Юріївна,

канд. пед. наук, проректор з наукової та експериментальної роботи, завідувач кафедри управління якістю освіти Харківської академії неперервної освіти

Інноваційні процеси, які відбуваються в освіті, стали ознакою кожного навчального закладу, що працює в режимі розвитку. Інноваційна діяльність у навчанні та вихованні має різні форми й потребує принципово нових механізмів взаємодії теорії і практики.

Одним із ефективних, проте мало використовуваних у сучасному інноваційному освітньому середовищі, є метод проектів.

Поняття проектування увійшло у вітчизняну педагогічну термінологію в 70-ті роки XX століття завдяки В. Краєвському, але виникнення і поширення проектної технології відбувалося ще в 90-ті роки XIX століття у США. Дидактичні засади впровадження проектної технології обґрунтували американські педагоги Дж. Дьюї та його послідовники В. Кілпатрік, Е. Коллінгс, Е. Паркхерст.

Нині спостерігається значне посилення уваги до використання методу проектів, а науковці почали відносити його до педагогічних технологій, за допомогою яких формуються адаптивні можливості людини до змін, що відбуваються в суспільстві.

За визначенням А. Дахіна, термін «проект» має декілька значень. І майже всі вони мають відношення до педагогіки. По-перше, проект – це попередній (орієнтований) текст документа (проекту концепції, проекту стандарту освіти, проекту програми тощо). По-друге, проект розуміють як певну акцію, сукупність заходів, об'єднаних програмою, або організаційну форму цілеспрямованої діяльності – дослідницької діяльності тих, хто навчається. По-третє, це діяльність, спрямована на створення (вироблення, планування, конструювання) будь-якої системи, об'єкта чи моделі.

В. Монахов визначає такі можливі результати педагогічного проектування: педагогічна система, система управління освітою, система методичного забезпечення, проект освітнього процесу.

В арсеналі сучасного керівника-менеджера повинні бути напрацьовані наукою та практикою методи і технології управління. Так, педагогічне моделювання і проектування в освітній діяльності керівника на сьогодні визначає його соціальний статус. Також важливою є думка, що цінність проектної технології полягає не так у результатах, як у самому процесі. За В. Гузєєвим, провідні ознаки проектної технології ґрунтуються на: їх особистісній зорієнтованості; можливості використання значної кількості дидактичних підходів, підтримки педагогічних цілей у когнітивній, афективній і психомоторній галузях на всіх її

рівнях; можливості вчитися на досвіді з конкретної справи. Це приносить задоволення через можливість бачити продукт своєї праці. Саме моделювання і проектування стають ефективними технологіями, які спрямовують навчальні заклади та педагогічні колективи на їх розвиток (див. табл. 1).

Таблиця 1

Етапи моделювання і проектування	
Процедури моделювання	Процедури проектування
Аналіз процесу і вибір методологічних засад, якісний опис предмета дослідження.	Аналіз розвитку педагогічної ситуації і формування проблеми.
Визначення завдань конкретної моделі.	Вироблення ідей у рамках певної системи цінностей і підходів, які сприятимуть вирішенню проблеми.
Конструювання моделі з визначенням об'єкта і критеріїв оцінки змін.	Побудова моделі бажаного педагогічного об'єкта у відповідності до провідних ідей і цінностей.
Дослідження валідності моделі у вирішенні визначених завдань.	Формування припущень про способи досягнення мети; варіанти поетапної діяльності; установлення критеріїв оцінки результатів.
Використання моделі в педагогічному експерименті.	Реалізація проекту при неперервній діагностиці, аналізі та корекції проектної діяльності.
Змістова інтерпретація результатів моделювання.	Узагальнення результатів, визначення елементів педагогічного досвіду в рамках проекту, його популяризація серед педагогічної громадськості.

У системі освіти можна визначити і такі провідні ознаки проектної технології, як: спрямованість педагогів на розвиток пізнавальних навичок, умінь самостійно створювати індивідуальний план професійного саморозвитку (конструювати свої знання); орієнтуватися в інформаційному просторі; узагальнювати та інтегрувати отримані знання з різних джерел у процесі теоретичного та практичного навчання в практику роботи. Залучення педагогів до проектної діяльності надає можливість самовдосконалюватися, відкриває можливість вибору особистої ролі в системі відносин у колективі учасників проекту (автор ідей, виконавець, учасник, організатор), або залишає право вибору на індивідуальну роботу.

Застосування методу проектів сприяє реалізації певних педагогічних завдань: інтенсифікації навчально-виховного процесу, підвищенню його ефективності та якості результатів; системній інтеграції предметних завдань, розвитку вмінь експериментально-дослідницької діяльності; побудові відкритої системи освіти, яка забезпечує кожному учасникові власну траєкторію самоосвіти; формуванню інформаційної культури педагогів.

Отже, застосування методу проектів як комплексного методу передбачає використання таких проблемних методів: дослідницьких, пошукових, навчання у співпраці

та спрямування на розв'язання цілого комплексу завдань, пов'язаних з оптимізацією навчально-виховного процесу, за умови дотримання таких вимог:

- виокремлення вагової проблеми, яка вимагає дослідження (пошуку) та інтегрованого знання;
- наявність теоретичної, пізнавальної, практичної значущості прогнозованих (передбачуваних) результатів;
- здійснення самостійно-пізнавальної діяльності;
- структурування змістової складової проекту з поетапним узагальненням результатів;
- оприлюднення і впровадження отриманих результатів.

Ефективність роботи за проектом обумовлюється низкою чинників. Передусім проектну діяльність можна впроваджувати тільки за ініціативи педагогічного колективу (педагогів), яка ґрунтується на свідомому прагненні до цієї діяльності. Тема проекту повинна бути актуальною, реалістичною у виконанні, а запланована організація проекту має припускати його гнучкість і внесення змін у процес виконання (табл. 2).

Таблиця 2

Зміст життєвого циклу управління проектами

<i>Основна діяльність</i>	<i>Основні результати</i>
Стартовий стан	
Формування назви проекту	Підвищення значущості проекту
Визначення джерел проекту	Попереднє виявлення факторів позитивного та негативного впливу
Уточнення цілей проекту та засобів їх досягнення	Сформована стратегія проекту
Визначення всіх вимог та сподівань щодо результатів проекту	Наявність основних критеріїв відбору учасників проекту
Складання загального плану робіт із проекту	Можливість переходу до наступного етапу реалізації проекту
Етап підготовки	
Складання детального плану робіт із проекту	Установлення конкретних завдань, термінів та виконавців
Мобілізація підтримки	Установлення зовнішніх та внутрішніх контактів (спонсори, адресні групи) з групами учасників проекту
Формування проектної команди	Складання бюджету проекту
Визначення необхідних ресурсів	Проведення необхідних тренінгів, семінарів та нарад із виконавцями
Розподіл завдань, повноважень та ресурсів між виконавцями	Поінформованість громадськості щодо цілей проекту
Проведення попередньої презентації проекту (анотація проекту)	
Етапи реалізації	
Формування мережі взаємодії	Сформовано бази даних та механізм контролю графіка робіт і бюджету проекту. Створено імідж проекту
Створення системи збору та обробки інформації	
Керівництво процесом виконання робіт	
Контроль взаємодії проекту із зовнішнім середовищем	

Етап завершення	
Аналіз і оцінка основних результатів проекту	Оцінено ефективність проекту
Підготовка та презентація підсумкового звіту	Наявна інформація про сильні та слабкі сторони виконавців та керівників проекту
Здійснення заходів щодо розповсюдження проекту	Є можливість для розробки та впровадження аналогічних проектів.

Швидкість поширення, якої набуває нині метод проектів у світових освітніх системах, пояснюють не тільки його педагогічною доцільністю, а й соціальним підґрунтям, зокрема: можливістю налагодження широких суспільних контактів, які спонукають до ознайомлення з різними світовими досягненнями, відповідно й різними поглядами на вирішення проблеми; набуттям навичок самостійного здобуття знань і визначення можливості безпосереднього використання їх на практиці; актуальністю розвитку аналітичних здатностей, які необхідні для опрацювання, узагальнення набутої інформації та формування висновків і гіпотез.

Отже, на сучасному етапі розвитку суспільства, що характеризується надзвичайною динамічністю, мінливістю і рухливістю, проектний тип культури починає домінувати. Він поступово посідає одне з провідних місць у механізмі перетворення всієї освітньої діяльності. Це означає, що керівники повинні бути готові до реформ та змін у різних галузях і на різних рівнях, а бути освітньо- зорієнтованим набагато складніше. Найголовніше для керівника – панорамне бачення майбутнього і чітке усвідомлення стратегічної мети розвитку навчального закладу. Тому впровадження проектних технологій приводить до розуміння змін основних підходів в управлінні навчальним закладом.

Література:

1. Гавриш Н. Проектна модель організації освітнього процесу / Н. Гавриш // Дошкільне виховання. – 2009. – № 6. – С.9–11.
2. Проектні технології у дошкільному навчальному закладі / упоряд. Буракова Ю.Д. – Х.: Вид. група «Основа», 2009. – 204 с.
3. Проектное обучение в педагогике: учебное пособие. - Брянск: Издательство БГПУ, 2001. – 224 с.
4. Пуліна А.А. Педагогічне проектування в сучасній школі / А.А. Пуліна. – Х.: Вид. група «Основа», 2009. – 160 с.
5. Пуліна А.А. Метод проектов в практике современного учителя / А.А. Пауліна. – С.: МСП «Ната», 2007. – 144 с.